

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B.** 1. All questions are compulsory. Attempt Sub question (A) or (B) of Question no. 5.
2. Figures to the right indicate full marks.
3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.
4. Draw neat diagrams wherever necessary.

Q1. Answer any TWO questions of the following. **20**

- a. Describe the scope of environmental economics.
- b. Critically evaluate the Kuznet's Environmental Curve.
- c. Evaluate 'Coase Theorem'.

Q2. Answer any TWO questions of the following. **20**

- a. Explain the meaning and types of environmental standards.
- b. Explain the criteria for evaluating environmental policies.
- c. Discuss the advantages and disadvantages of Pigouvian Tax.

Q3. Answer any TWO questions of the following. **20**

- a. Explain the Hedonic Price Method.
- b. Explain the travel cost method of environmental value.
- c. Write down about Contingent Valuation Method.

Q4. Answer any TWO questions of the following. **20**

- a. Discuss the causes and challenges of urbanisation.
- b. Explain the relationship between trade and environment.
- c. What are the causes of Global Warming?

Q5. A) Write short notes on any TWO of the following. **20**

- a. Nature of Environmental Economics.
- b. Tradable Permits.
- c. Economic value of environment.
- d. United Nations Environmental Programme (UNEP).

OR

B) Multiple choice questions, select an appropriate option. **20**

- 1) When environmental protection act enacted in India?
a) 1986   b) 1992   c) 1997   d) 1956
- 2) Which of the following statement is false?
a) Taxes are the direct payment in monetary terms made by the firms to government for emission of pollutants.
b) Quotas are the quantitative limits imposed on the emission of pollutants
c) Quotas are the qualitative limits imposed on the emission of pollutants
d) All of above
- 3) Which part of the Indian constitution gives direction to the state to protect the forest and wild life of the country?
a) Part-IV   b) Part-V   c) Part-II   d) Part-IIV

- 4) Which of the following statement is not correctly matches?
  - a) National Environment tribunal -1995
  - b) Wildlife (protection) act-1972
  - c) Forest conservation act -1997
  - d) Water (prevention and control of pollution) act- 1974
- 5) Which of the following is not the advantage of Pigouvian tax?
  - a) Promote market efficiency.
  - b) Encourage Harmful activities.
  - c) Increase revenue of the government.
  - d) Discourage harmful activities.
- 6) Which of the following curve shows relationship between economic growth (GDP Per Capita) and level of environmental Degradation?
  - a) Kuznet Curve
  - b) Laffer Curve
  - c) Philips Curve
  - d) Demand Curve
- 7) Which of the following is not the cause of environmental Kuznets curve?
  - a) Empirical evidence of declining pollution levels with economic growth.
  - b) Spare income with Growth
  - c) Improved technology
  - d) Industrialisation
- 8) Which of the following statement is false?
  - a) Pollution is the only function of income.
  - b) Countries with highest GDP have highest levels of CO₂ emission.
  - c) Growth leads to greater resources use.
  - d) All of above
- 9) Which of the following is well known negative externality?
  - a) Pollution   b) Education   c) Health   d) All of above
- 10) When the condition of market failure occurs?
  - a) When property right is not clearly defined.
  - b) When property adequately protected.
  - c) Both properties not clearly defined and adequately protected.
  - d) Neither properties clearly defined nor adequately protected.
- 11) Which of the following are not the causes of urbanization?
  - a) Industrialization
  - b) Low density of population
  - c) Employment opportunities
  - d) Modernization
- 12) The United Nations Conference on Human Environment (UNCHE) held on ----- in Stockholm, Sweden.
  - a) June, 1972
  - b) July, 1992
  - c) May, 1976
  - d) June, 2010
- 13) In which of the following year Montreal protocol signed?
  - a) 1987   b) 1992   c) 2010   d) 2001
- 14) When Paris climate accord, was adopted by 195 nations?
  - a) 12th December, 2015
  - b) 24th December, 2022
  - c) June, 2017
  - d) March, 1996

- 15) Montreal Protocol mainly related to.....
- a) Climate change   b) Ozone layer   c) CO₂   d) Nitrogen
- 16) Which of the following method known as 'Expert Opinion Method'?
- a) Delphi Method
  - b) Costless- choice method.
  - c) Trade -off game method.
  - d) Revealed Preference method.
- 17) Which of the following are the revealed preference method?
- a) Travel Cost method
  - b) Hedonic Price Method
  - c) Both Travel cost and Hedonic Price Method.
  - d) Neither travel cost nor hedonic price method
- 18) Which of the following is not the advantage of travel cost method?
- a) This method is relatively costless & easy to apply.
  - b) Large sample size enables to estimate more accurately.
  - c) The results derived from such survey is relatively easy to interpret, analyse and implement.
  - d) This method is relatively cheaper and easy to apply.
- 19) Which of the following is the challenges of global warming?
- a) Rise in temperature leading to ice melt.
  - b) Ecological risks
  - c) The threat to marine life
  - d) All of above
- 20) Which of the following is not the causes of Global Warming?
- a) Higher levels of deforestation.
  - b) Transportation and use of vehicles
  - c) Natural forest fire
  - d) Afforestation.

*****

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रश्न क्र. ५ मध्ये (अ) व (ब) उप प्रश्नांमधील कोणताही एक उप प्रश्न सोडवा.

२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.
४. आवश्यक तेथे नीटनेटक्या आकृत्या काढा.

प्र १. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

२०

- अ) पर्यावरणीय अर्थशास्त्राच्या व्याप्तीचे वर्णन करा.
- ब) कुझनेटच्या पर्यावरणीय वक्राचे समालोचनात्मक मूल्यांकन करा.
- क) 'कोस प्रमेय' चे मूल्यमापन करा.

प्र २. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

२०

- अ) पर्यावरणीय मानकांचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) पर्यावरणीय धोरणांचे मूल्यमापन करण्यासाठीचे निकष स्पष्ट करा.
- क) पिंगौव्हियन कराचे फायदे आणि तोटे चर्चा करा.

प्र ३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

२०

- अ) हेडोनिक किंमत पद्धत समजावून सांगा.
- ब) पर्यावरणीय मूल्यांच्या प्रवास खर्च पद्धतीचे स्पष्टीकरण द्या.
- क) आकस्मिक मूल्यांकन पद्धती बदल लिहा.

प्र ४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

२०

- अ) शहरीकरणाची कारणे आणि आव्हाने यांची चर्चा करा.
- ब) व्यापार आणि पर्यावरण यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- क) जागतिक तापमानवाढीचे कारणे काय आहेत?

प्र ५. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा.

२०

- अ) पर्यावरणीय अर्थशास्त्राचे स्वरूप
- ब) व्यापारयोग्य परवाने.
- क) पर्यावरणाचे आर्थिक मूल्य.
- ड) संयुक्त राष्ट्र पर्यावरण कार्यक्रम (UNEP).

किंवा

ब) खालील बहु पर्यायी प्रश्नांसाठी योग्य पर्याय निवडा.

२०

१) भारतात पर्यावरण संरक्षण कायदा कधी लागू केला?

- अ) १९८६
- ब) १९९२
- क) १९९७
- ड) १९५६

२) खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?

- अ) प्रदूषकांच्या उत्सर्जनासाठी कंपन्यांनी सरकारला केलेल्या आर्थिक दृष्टीने कर थेट देय असतो.
- ब) कोटा प्रदूषकांच्या उत्सर्जनावर लादलेल्या परिमाणात्मक मर्यादा आहेत
- क) कोटा प्रदूषकांच्या उत्सर्जनावर लादलेल्या गुणात्मक मर्यादा आहेत
- ड) वरील सर्व

- Page 5 of 6

- 13) पुढीलपैकी कोणत्या वर्षी मॉन्ट्रियल प्रोटोकॉलवर स्वाक्षरी झाली?
 अ) १९८७   ब) १९९२   क) २०१०   ड) २००९
- 14) पॅरिस हवामान करार 195 राष्ट्रांनी केव्हा स्वीकारला?
 अ) 12 डिसेंबर 2015
 ब) 24 डिसेंबर 2022
 क) जून, 2017
 ड) मार्च, 1996
- 15) मॉन्ट्रियल प्रोटोकॉल मुख्यत्वे ..... शी संबंधित आहे.
 अ) हवामान बदल
 ब) ओझोन थर
 क) कार्बन डायऑक्साईड
 ड) नायट्रोजन
- 16) खालीलपैकी कोणती पद्धत 'तज्ञ मत पद्धत' म्हणून ओळखली जाते?
 अ) डेल्फी पद्धत
 ब) महाग-निवड पद्धत.
 क) ट्रेड -ऑफ गेम पद्धत.
 ड) प्रकट पसंत पद्धत.
- 17) खालीलपैकी कोणती प्रकटीकरण पसंतीची पद्धत आहे?
 अ) प्रवास किंमत पद्धत
 ब) हेडॉनिक किंमत पद्धत
 क) दोन्ही प्रवास किंमत आणि हेडॉनिक किंमत पद्धत.
 ड) ना प्रवास किंमत ना हेडॉनिक किंमत पद्धत.
- 18) प्रवास खर्च पद्धतीचा फायदा खालीलपैकी कोणता नाही?
 अ) ही पद्धत तुलनेने महाग आणि लागू करणे सोपे आहे.
 ब) मोठा नमुना आकार अधिक अचूकपणे अंदाज लावण्यास सक्षम करतो.
 क) अशा सर्वेक्षणातून प्राप्त झालेले निकाल स्पष्टीकरण देणे, विश्लेषण करणे आणि अंमलात आणणे तुलनेने सोपे आहे.
 ड) ही पद्धत तुलनेने स्वस्त आणि लागू करणे सोपे आहे.
- 19) जागतिक तापमानाची आव्हाने खालीलपैकी कोणती आहेत?
 अ) तापमानात वाढ होते ज्यामुळे बर्फ वितळते.
 ब) पर्यावरणीय जोखीम
 क) सागरी जीवनाचा धोका
 ड) वरील सर्व
- 20) जागतिक तापमानाची कारणे खालीलपैकी कोणती नाहीत?
 अ) जंगलतोडीची उच्च पातळी.
 ब) वाहने वाहतूक आणि वापर
 क) नैसर्गिक वन आग
 ड) वनीकरण.

*****